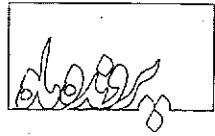

ایران رکورددار تولید فیلم کوتاه

ساخت فیلم کوتاه را جدی بگیریم

مهدی غلام حیدری

در کشور ما سالانه بیش از ۲۵۰۰ فیلم کوتاه در مراکز مختلف و با موضوعات متنوع جلوی دوربین می‌رود که به علت رویکرد خاص هر کدام از آن‌ها در هنگام ساخت، نمایش این آثار اغلب به جشنواره‌های مختلف فیلم در کشور محدود می‌شود. بسیاری این تعداد تولید را ویژگی فیلم کوتاه در ایران می‌دانند و عده‌ای هم از آن به‌عنوان یکی از چالش‌های فیلم کوتاه در کشورمان یاد می‌کنند.

شهرام مگری، سازنده فیلم‌های کوتاهی مثل محدوده دایره، طوفان سنجاقک، و برق‌گرفتگی و مگس - که توانسته است ۳ سیمرغ از جشنواره فیلم فجر و ۴ تندیس از جشنواره فیلم کوتاه تهران دریافت کند - در این باره می‌گوید: «تولید ۲۵۰۰ فیلم کوتاه به لحاظ کمی بی‌نظیر است. در هیچ جای دنیا به اندازه کشور ما فیلم کوتاه تولید نمی‌شود. حتی کشوری مثل فرانسه - که تولید فیلم کوتاه در آن خیلی اهمیت دارد - سالانه چیزی حدود ۶۰۰ فیلم کوتاه تولید می‌کند؛ اما واقعیت این است که ما باید در کنار آمار کمی، به کیفیت این محصولات هم توجه کنیم. آن ۶۰۰ فیلمی که در فرانسه تولید می‌شود ساختمانی کاملاً حرفه‌ای دارند و بودجه‌های حرفه‌ای بابت ساخت آن‌ها هزینه می‌شود؛ اما در ایران اگر بخواهیم این‌گونه نگاه کنیم؛ سالانه به ۵۰ فیلم حرفه‌ای با کیفیت مناسب می‌رسیم. باید برای این اختلاف آماری عجیب، فکری مناسب کرد. یعنی برنامه‌ریزی دولتی به‌سمتی برود که فیلم‌های کوتاه در مقاطع مختلف آموزشی، آماتوری و حرفه‌ای خیلی درست سامان‌دهی شوند و این سامان‌دهی هم البته به معنای تزریق نگاه سفارشی به کارها نباشد. مثلاً ممکن است کارهایی که نیروی انتظامی یا شرکت نفت تولید می‌کند، بودجه حرفه‌ای برایشان لحاظ شود؛ اما نگاه سفارشی هم بر آن‌ها حاکم باشد. ما به تعادل در همه زمینه‌ها احتیاج داریم.»

حسن نقاشی، فیلم‌ساز مطرح عرصه فیلم کوتاه هم در ادامه همین نگاه می‌گوید: «تا پیش از این، مدیران از این‌که سالانه ۲۵۰۰ فیلم کوتاه تولید می‌شد؛ ابراز خرسندی می‌کردند. اما امروزه به این حقیقت پی برده‌اند که سینمایی که با ۲۵۰۰ تولید در بخش مستند و داستانی حضور دارد؛ فقط بخش اندکی از آن به‌طور کامل مدیریت می‌شود. این نشان‌دهنده سینمای بیمار ماست؛ چون هر فیلم‌سازی که فیلم می‌سازد صرفاً دانش‌آموخته سینما و مراکز آموزشی نیست. حال این پرسش مطرح می‌شود که به‌راستی با هزینه تولید ۲۵۰۰ فیلم، چند فیلم با کیفیت و دارای

ارزش های ساختاری سینمایی می توان تهیه کرد؟»
 محمد آفریده، مدیرعامل مرکز گسترش سینمای
 مستند و تجربی به گونه ای دیگر به موضوع نگاه
 می کند. او ساخت ۲۵ فیلم کوتاه را از نکات مثبت
 این قضیه در کشور می داند و از نو ساختن فیلم سازی
 را مورد توجه قرار می دهد و می گوید: «پس از انقلاب،
 یک ارزی عظیم وارد سینما شد. اما مشاهده در
 ادامه این ارزی ضعیف شد. ما در استانه ورود
 یک فصل قتل و خالی هستیم که همه جا را فتح
 می کند. اعتقاد بر این است که باید به این جوانان
 اعتماد کرد و به کار آنان ارزش گذاشت. به نظر
 ما ساختن از کارهای مرتبط با فیلم سازی بهره نیست
 بخشی عمده دست اند کاران ما هستند و با تسل
 امروز فیلم سازان فاصله دارند. این ساختن باید با تئوری
 شود. چرا که به نظر این فصل به این ساختن گفته
 احتیاجی ندارد.»

فیلم سازی کوتاه یک جریان جدی
 ناصر باکیه، مدیرعامل سینمای جوانان نیز وضعیت
 فیلم کوتاه کشور را این گونه مورد ارزی قرار
 می دهد: «جریان فیلم سازی کوتاه در کشور به عنوان
 یک جریان جدی تلقی می شود و در دنیا هم این
 جریان صاحب جایگاه ترفیع شده و شناخته شده ای
 است. سینمای کوتاه ایران نسبت به دیگر مناطق
 رفته اول را دارد و از جایگاه مطلوبی برخوردار است.
 معتقدم جریان فیلم کوتاه به عنوان جریانی پویا و
 مستقل می تواند در سینمای کشور ظهوری جدی تر
 داشته باشد. فیلم کوتاه با توجه به پتانسیل های
 مختلف قادر است حضور مؤثری در کلیت سینمای
 ایران داشته باشد. حضور ۱۰ هزار جوان در عرصه
 آموزش و تولید فیلم کوتاه برای کشور برکتی است
 که اگر نگاه جدی تر در زمینه حمایت از این تعداد
 جوان شود به نفعی شایسته فیلم های تجربی خواهیم
 برد.» برپوش نظریه، کارگردان فیلم های کوتاه من
 و عروسکم، سونامگ، هورامان و تودنگ تر از نفس
 هم می گوید: «تولید فیلم کوتاه در کشور وضعیت
 نسبتاً خوبی دارد. مرکز گسترش سینمای مستند
 و تجربی و مرکز سینمای جوان در این زمینه
 فعالیت های خوبی انجام می دهند. مشکل اصلی در
 این زمینه بخش آثار کوتاه است. ساخت چند سالن
 برای نمایش آثار کوتاه می تواند بزرگترین پشتیبانی
 و حمایت از فیلم سازان این عرصه محسوب شود.
 اگرچه نباید از نقش ویژه تلویزیون در ارائه و بخش
 این آثار قائل باشیم.»

بی تردید یکی از امکانات و ساز و کارهای
 لازم برای پیشرفت، توسعه، شکوفایی و
 تحرک در فضای اجتماعی، بهره گیری مناسب
 و درست از ظرفیت ها و پتانسیل های سینما
 و به ویژه سینمای جوان است

حضور نداشتن در بازار های جهانی
 حسن قاضی سازنده فیلم های متنی و مشابه، در بحث
 پارسنگ و سوشیز و برنده جایزه بهترین فیلم کوتاه
 استانیای رومانی و برنده جایزه بهترین فیلم نامه نویسی
 از فستیوال بار (مونتنگرو) مشکل را در جای دیگری
 جستجو می کند: «یکی از مشکلات عمده فیلم کوتاه
 ما حضور نداشتن در بازار جهانی فیلم است. آثار ما
 نتوانسته اند تا با ۲۰ فیلم کوتاه و مستند را در بازارهای
 جهانی عرضه کنند. مشکلات ساختاری، کیفیت
 نامطلوب، عدم اطلاع از موضوعات روز باعث شده
 در بازارهای جهانی فیلم کوتاه حضور کم رنگ داشته
 باشیم. حال اگر بتوانیم در عرصه فیلم کوتاه و البته
 با مدیریت درست این ۲۵۰۰ تولید را انسان بنحیم،
 یعنی آن هزینه ای که برای فیلم ها مصرف می شود را
 خرج ساخت تعدادی فیلم با کیفیت بکنیم، می توانیم
 در بازارهای جهانی چیزی بهتری از توانمندی های
 فیلم سازان مان به نمایش بگذاریم. در آن صورت عرصه
 فیلم کوتاه را که در کشور ما به غلط سینمای آماتور
 هم می گویند، می توانیم به یک سینمای حرفه ای و
 قابل رقابت با نمونه های خارجی تبدیل کنیم. خود من
 در یک دوره در ۱۰ اثر فیلم سازان کوتاه را دیده ام که
 سازندگان آن آثار تقریباً هیچ اطلاعی از سینما به طور
 علمی و آموزشی نداشتند و صرفاً با هزینه شخصی
 و گاه دولتی فیلم ساخته بودند. اگر چه در این آثار
 موضوعات چشمگیری هم وجود داشت. اما مشاهده
 به دلیل نداشتن اطلاعات کافی و سابقه آموزشی با
 موضوع چندان جدی برخوردار نگردیدند.»

اصلاً چرا باید فیلم کوتاه بسازیم؟
 محمد آفریده در پاسخ این پرسش می گوید: «چند
 سال پیش در جستجوی کلرمون فرانس که از آن بعنوان
 جشنواره کن فیلم های کوتاه یاد می کنند. در دنباری
 که با وزیر فرهنگ و میر فرانسه داشتم. از او درباره
 بودجه فیلم های کوتاه در آن کشور پرسیدم. او در پاسخ
 به من گفت که بودجه حمایت از فیلم های کوتاه، تجربی
 و مستند دو برابر فیلم های اکران است و اهمیت این

موضوع از این نظر است که اگر شما می خواهید دارای
 سینمایی فعال و پویا باشید، باید در کنار آن تولیدات
 هدفمند کوتاه هم داشته باشید زیرا سینمای حرفه ای
 بدون این تکیه گاه پس از مدتی از رونق می افتد.» آفریده
 می افزاید: «دولت باید در این زمینه برنامه ریزی کند. ما
 باید با ساختن شکلی فشار را آماده کنیم. هر حوزه فیلم
 کوتاه مستند و تجربی باید این اتفاق بیفتد تا از سرریز
 این تولیدات در سینما و تلویزیون استفاده شود. این
 استفاده است که برای تولید یک کار فاخر همه تولیدات
 دیگرمان را در عرصه های مختلف تطبیق کنیم. این جزو
 آن حوزه نداشتن باشد. نمی توان توقع بود که فیلم های
 بلند ما جایگاه درخوری پیدا کنند.» باکیه هم درباره
 لزوم ساخت فیلم کوتاه می گوید: «می تردید یکی از
 امکانات و ساز و کارهای لازم برای پیشرفت توسعه
 شکوفایی و تحرک در فضای اجتماعی، بهره گیری
 مناسب و درست از ظرفیت ها و پتانسیل های سینما و
 به ویژه سینمای جوان است. وظیفه مسئولان تولید فیلم
 کوتاه این است که برای جوانان بگردند و زیرساخت های
 را برای جریان تولید ایجاد کنند. مراکز سینمای جوان
 و شهرت سینمای کوتاه باید یک اولویت به شمار آید
 چون بر این باوریم که زیرساخت های سینمای ملی از
 طریق مراکز سینمای جوان و فصل جدید فیلم سازی
 شکل می گیرد.»

تیرام مگری هم در این باره می گوید: «فیلم کوتاه
 یک مدیوم تفریحی شده است. در کنار اتفاقات دیگر
 فرهنگی مثل قمار، کتاب یا فیلم بلند فیلم کوتاه
 هم این حالت شده. همان طری که یک فیلم بلند
 بزرگم کند است. گاهی آموزش می دهد و گاهی
 حتی چرخه اقتصادی سینما را به جریان می اندازد.
 فیلم کوتاه هم می تواند در محدوده مخاطبانی همین
 اتفاق را باعث شود. به هر روی حوزه فیلم کوتاه بهترین
 و بهترینی است که می توان پتانسیل بالقوه استعداد های
 جوان ایرانی را در آن دید. هنر است درست این مسئول
 عظیم که با در راه گذاشتن خود می تواند یکی
 از وظایف خطیر مسئولان مربوطه باشد تا این آثار
 به شکلی درخور و اجتناب آید. باور نخست این است
 که فیلم کوتاه را یک حرکت مستقل و پویا بدون آن
 که قرار باشد به چیز دیگری تبدیل شود برسانیم.
 شاید این کام اول باشد.» □

مطلبی که از نظرتان گذشت، پیش از این در روزنامه جام
 جم به چاپ رسیده بود. مهدی غلام حیدری نویسنده و
 خبرنگار سنمایی کشورمان با اندکی تغییر و ویرایش
 جدید، آن را در اختیار ماهنامه سوره قرار داد.